

Gomedeljek

Leto II.

Ljubljana, 30. aprila 1928

Stev 18

Vojvodinski Srbi in Hrvati složno manifestirajo za KDK

Narodna in politična manifestacija v Subotici - Srbi in Bunjevci prvič po osvobojenju v istem taboru - Stališče KDK do akcije za koncentracijo - Ovacije Slovincem

Subotica, 29. aprila. Današnje zborovanje KDK v Subotici je bila bolj narodna kakor politična manifestacija. Srbi in hrvaški Bunjevci so se zbrali v bratskem objemu in navdušeno vzklkali Pribičeviću in Radiću. Došli so doslej od osvobojenja Srbi in Bunjevci, ki so edini nacionalni elementi na tej severni točki naše države, živeli v neprestanih medsebojnih preprih, so danes prvič manifestirali bratsko solidarnost na skupnem političnem zborovanju.

Pribičević je dospel v Subotico snoči. Z njim se je pripeljal še 17 drugih poslancev KDK. Med ovacijami velike množice, ki se je zbrala na postaji, se je Sv. Pribičević odpravil s kolodvoza do stanovanja predsednika krajevne organizacije SDS dr. Magaraševića, kjer je prenočeval. St. Radić ni mogel priti snoči, ker je imel predavanje v Osijeku. Zato se je pripeljal danes ob 10. dopoldne z avtomobilom.

Skupščine KDK se je udeležilo nad 8000 ljudi, med njimi tudi mnogo žen. Žal, da zborovanje ni poteklo brez incidenta. Ob zaključku shoda so dobrovoljno pretepli nekoga dijaka demokrata, ki je demonstrativno klical Ljubi Davidoviču.

Pribičević in Radić sta ob 10. prišla na zborovanje v spremstvu večje množice pristaev KDK, ki so nosili državne in narodne zastave in navdušeno pozdravljali oba voditelja KDK. Zborovanje je odprl Joco Vuković, ki je pozdravil oba voditelja in ostale poslance KDK ter dejal med drugim: »Prišli ste na to zborovanje, vojvodinski Srbi in Hrvati, da dokazate, da je Vojvodina za politiko KDK. Prvič po desetih letih so v Subotici Srbi in Hrvati zbrani drug poleg drugega.«

Za predsednika zborovanja je bil izvoljen dr. Aleksander Magarašević, odvetnik in predsednik mestne organizacije SDS, ki je podelil kot prvemu govorniku besedo posl. Pucelju.

Posl. Ivan Pucelj

je, burno aklamirajo, v slovenščini sporočil pozdrave pristaev KDK iz Slovenije. Naglašal je, da ima Vojvodina mnogo sličnosti s Slovenijo, ker trpi prav tako pod sedanjim režimom in ima prav tako prenašati največja bremena. Napadal je beograjsko čaršijo in cincarsko politiko, ki jo

podpira dr. Korošec, čeprav je prejel volilne krogljice za povsem drug program, kakor ga vrši sedanja vlada. Dr. Korošec se je iznevil svojim tradicijam in svojemu programu. Nato je dobil besedo

Svetozar Pribičević

ki ga je množica pozdravila z viharnimi ovacijami. V svojem govoru je dejal med drugim:

»Obrekovanje je, kar se govori o nas, da rušimo edinstvo države. Mi hočemo razrušiti samo politično tolpo, ki sedi vam in Srbiji na vratu. Ako se vprašuje, kdo ruši državo, potem je jasno, da je ne rušimo mi, ki hočemo enakopravnost vseh državljanov, temveč oni, ki tega nočejo.«

V listih se neprestano piše, da se dela za koncentracijo in da se bože razširiti sedanja vlada. Mi ne bomo nikdar vstopili v vlado, ki naj bi se samo razširila, ker hočemo biti jedro vlade, ne pa krpa srbijanskim strankam.

Ko so bila zadnjič pogajanja za vstop v vlado, sva jaz in St. Radić predlagala sestavo koncentracijske vlade, ki naj bi bila država. Takrat so radikalni in demokrati govorili, da razbijamo s svojimi zahtevami koncentracijo.

Vemo, da ste se žudili, ko je šef katoliške stranke postal minister policije. Ako ne bi bilo srbijanskih strank, bi ta gospod ne predstavljal nikogar. Kot Slovenec in katolik pa jim je bil potreben. Da potrdi, kak raj je v Južni Srbiji, in zato so ga tudi poslali tja. Dr. Korošec je nekoga dne izjavil novinarjem, da tečeta v Južni Srbiji med in mleko, da je tam vse z rožicami posejano, da so v Južni Srbiji sami parki, če pa počej kdaj kaka bomba, se seveda ujeza ne tiče, ker se to zgodi v njegovi odsotnosti.

Vi tukaj ste volili Pašića, Davidovića in Vukičevića, vprašam vas pa, kdaj so kakega vojvodinskega Hrvata volili v Srbiji. Kaj takega jim nikdar ni prišlo niti na misel.«

Pribičević je zaključil: »Ne verujte onim, ki govore, da delamo samo na to, da bi prišli v vlado. Kadar bomo mi vstopili v vlado, se bo to med narodom občutilo. Mi ne gremo v vlado, dokler ne bomo gotovi, da nam bo uspelo zboljšati žalostni položaj naroda. Naj živi narod in narodna

volja naj vlada v državi! Naj živi naš kralj!«

Pribičevićev govor so zborovalci sprejeli z navdušenim in dolgotrajnim odobravanjem, ki se je frenetično ponovilo, ko je stopil v ospredje

Stepan Radić

ki je med drugim izjavil: Prišli smo, da vas ohrabrimo in vam povemo, da se vam ni treba bati nikogar. Ako so v občini Nemci, naj bo občina njihova, toda država je jugoslovenska, in v tem pogledu ne sme biti nobenega kompromisa. KDK ne potrebuje nemških volilnih krogljic, toda jih spoštuje. Če glasuje za nas, je lepo in dobro ter hvala jim.«

Nato je Stepan Radić govoril o srbijanskih strankah in o novem davčnem zakonu, ki ga je ostro kritiziral, ter naglašal, da je baš ta zakon bil vzrok, zakaj je KDK zahtevala zase finančno ministrstvo. O demokratski stranki je dejal, da vodi bankarsko politiko. Napovedal je za jesen nove skupščinske volitve in poudarjal, da bo KDK znatno pridobila na mandatih. V Vojvodini bo KDK izmed 34 mandatov dobila najmanj 20. Svoj govor je zaključil z besedami: »Misel, ki sva jo Pribičević in jaz gojila v mladosti, misel velike Jugoslavije, sedaj nadalje razvijamo in zato vzklkam: Živel seljaški narod, živel nerazdeljiva in nepremagljiva Jugoslavija!«

Predsednik dr. Magarašević se je zahvalil Pribičeviću in Radiću za izvajanja in vsem poslancem KDK za udeležbo. Ob živahnem klicanju množice je končno zaključil shod.

Pri tem je nenadoma pred govorniško tribuno nastalo prerivanje, ki se je razvilo v pretep s palicami. Kakih deset dobrovoljcev je napadlo dijaka Maruševića, ki je izzival s klici demokratom in vladni večini. Pretepi so ga s palicami, tako da mu je bila potrebna zdravniška pomoč. Ker je nastalo med zborovalci prerivanje tudi na drugih krajih, je pričela policija razganjati ljudi. Druhih incidentov ni bilo.

Ob 1. popoldne se je vršilo skupno kosilo, ki se ga je udeležilo kakih 500 ljudi in na katerem sta ponovno govorila Pribičević in Radić. Po banketu so si poslanci KDK ogledali mesto, ob 7. pa se odpravili proti Beogradu. Na kolodvor jih je spremljala ogromna množica ljudi, ki jim je prirejala neprestane ovacije.

Glavna skupščina zveze jugosl.-češkosl. lig

Nad vse častna udeležba iz Slovenije. — Lep napredek v delu za vsestransko zbliznanje s Čehoslovaki.

Beograd, 29. aprila. Danes se je v Beogradu vršila letna skupščina zveze Jugoslovensko-čehoslovenskih lig iz naše države. Skupščine se je udeležilo veliko število delegatov, zlasti iz Slovenije. Iz Ljubljane so prisostvovali skupščini zg. posl. dr. Kramer, R. Pustoslavšek, Ivan Vavpotič, ravnatelj Krofita, dr. Albin Stele, iz Maribora posl. dr. Pivko, dr. Ropotec, Mirko Sevanik, dr. Reisman, inž. Leben, iz Celja dr. Savnik, iz Ptujja dr. Salamon in inž. Osvald. Skupščina se je vršila v Soli pri saborni cerkvi. Odpril jo je predsednik zveze g. Miša Trifunović ki je pozdravil delegate predvsem pa zaščitnika poslanskega Sebe, čehoslovenskega odpravnik poslov g. Vokača. Posl. dr. Kramer je poročal o delovanju ljubljanske lige ter je bilo njegovo poročilo sprejeto z živahnim odobravanjem.

njem. Prav tako je bilo sprejeto z živahnim odobravanjem poročilo posl. dr. Pivka o delovanju mariborske JČL. Zatem so sledila poročila ostalih lig. Lepe uspehe izkazuje tudi celjska in ptujška liga.

Po podanih poročilih je predsednik Miša Trifunović ugotovil, da rodi delo za zbliznanje in sodevanje čehoslovenskega in jugoslovenskega naroda na političnem, gospodarskem in kulturnem polju čim dalje boljše uspehe, ter je naglašal važnost tega dela na polju slovenske solidarnosti. Upravnemu odboru je bil izrečen soglasno absolutni, nakar je bil pri volitvah izvoljen ponovno dosedanji odbor s predsednikom Mišo Trifunovićem. Podpredsednica je ga. Sebova, soproga čl. poslanika Sebe.

Smrtne obsodbe v Sofiji

Dva bivša ministra v vladi Stambolijskega obsojena na smrt, 9 obtožencev pa na dosmrtno ječo. — Interesanten zaговор obtožencev.

Sofija, 29. aprila. Včeraj se je končala razprava proti bivšim ministrom v vladi Stambolijskega Kristovu, Stojanovu in tovarišem, ki so bili obtoženi, da so se pregrešili proti § 13. zakona o zaščiti države. Hristov in Stojanov sta bila obsojena na smrt na vešalih, 19 obtožencev na dosmrtno ječo, 9 pa jih je bilo oproščenih. Razpravljali so osebno prisostvovalo le 6 obtožencev, od teh trije, ki so bili obsojeni na dosmrtno ječo in trije, ki so bili oproščeni. Vsji ostali obtoženci se mude izven Bolgarije in je bila proti njim izrečena obsodba in contumacia. Obsodba se opira na omenjeni paragraf o zaščiti države, ki govori o sestavljanju tolp za nasilne napade na državno oblast in na državno ozemlje ter o udeležbi na teh zločinih.

Makedonec Panica, ki je bil umorjen v dunajskem Brughtheatru, osnovani v Srbiji in na Grškem centralni odbor, čigar naloga je bila, z emigrantskimi vpadi vreči bolgarsko vlado. Neki obtoženež je navedel, da sta Obov in Todorov dobila od grške vlade 5 milijonov drahem za to, da bi se Bolgarija — če bi zopet prišla na površje zemljoradniška vlada — odpovedala zahtevam do izhoda na Egejsko morje, do katerega je Bolgarija po mirovni pogodbi imela pravico.

Wilsonov spomenik v Pragi

Praga, 29. aprila. Wilsonov spomenik pred Wilsonovim kolodvorom se bo odkril 4. julija, na dan ameriškega narodnega praznika. Več tisoč ameriških Čehoslovakov je že pripravilo svoj prihod v Prago, da prisostvovali tej svečanosti.

Lep samostan

Pariz, 29. aprila. »Quotidien« poroča iz Bordeauxa: V Sebastianu izhajajoči list »Voz de Gulpuzcoa« javlja, da so nune nekega valadolskega samostana iz strahu, da ne bi prišla na dan senzacionalna razkritja o škandalih, ki so se dogajali v samostanu, ubile hčerko nekega častnika, ki je na to štiri nune ustrelil. Ker je list priobčil to vest, je bil za tri dni ustavljen in kaznovan z veliko denarno globo.

Zaleski o svojem potovanju v Rim

Poljska zunanja politika ostane nespremenjena

Varšava, 29. aprila. Zunanji minister Zaleski je podal o svojem potovanju v Rim naslednjo izjavo: Že v Rimu sem izjavil in danes ponavljam z vsem povdarkom: vse politične kombinacije, ki jih nekateri krogi podtikajo mojemu bivanju v večnem mestu, so docela neosnovane. Izrecno pa naj poudarim, da ne more biti govora o tem, da bi bilo moje potovanje v kakšni zvezi z dosedanjo poljsko zunanjo politiko. Zato je tudi povsem nesmiselno trditi, da je Poljska prevzela vlogo posredovalca med Francijo in Italijo. Razmerje med tema državama je tako, da je posredovanje sploh nepotrebno. Takisto prosim, naj se vzame na znanje, da mi o osnavljanju alianse med Francijo, Anglijo, Italijo in Poljsko ni nič znano. V Rimu sem ves čas ostal zvest svojemu dosežanju politiki, ki stremi v prvi vrsti za iskreno pacifikacijo Evrope. Zato z zadovoljenjem ugotavljam, da sem s svojim potovanjem zadovoljen, zakaj v pogovoru z Mussolinijem sem se uveril, da se glavne smernice vnanje politike obeh držav popolnoma skladajo ter služijo istemu smotru — evropskemu miru.

Darujte za spomenik kralja Petra Osvoboditelja!

Varšava, 29. aprila. Zunanji minister Zaleski je podal o svojem potovanju v Rim naslednjo izjavo: Že v Rimu sem izjavil in danes ponavljam z vsem povdarkom: vse politične kombinacije, ki jih nekateri krogi podtikajo mojemu bivanju v večnem mestu, so docela neosnovane. Izrecno pa naj poudarim, da ne more biti govora o tem, da bi bilo moje potovanje v kakšni zvezi z dosedanjo poljsko zunanjo politiko. Zato je tudi povsem nesmiselno trditi, da je Poljska prevzela vlogo posredovalca med Francijo in Italijo. Razmerje med tema državama je tako, da je posredovanje sploh nepotrebno. Takisto prosim, naj se vzame na znanje, da mi o osnavljanju alianse med Francijo, Anglijo, Italijo in Poljsko ni nič znano. V Rimu sem ves čas ostal zvest svojemu dosežanju politiki, ki stremi v prvi vrsti za iskreno pacifikacijo Evrope. Zato z zadovoljenjem ugotavljam, da sem s svojim potovanjem zadovoljen, zakaj v pogovoru z Mussolinijem sem se uveril, da se glavne smernice vnanje politike obeh držav popolnoma skladajo ter služijo istemu smotru — evropskemu miru.

Nemški letalci v Ameriki

Priprave v Newyorku za svečan sprejem. — Apel newyorškega župana. — »Spomini na vojno so pozabljeni«.

Greenfield, 29. aprila. Z letne skupščine 104. massachusettskega pešpolka je poslalo 1500 udeležencev nemškima oceanskima letalcema naslednjo pozdravno brzojavko: Pred 10 leti smo si stali mi in nemške čete v krvavem boju v Franciji nasproti. Danes pa pošiljamo naše najtoplejše čestitke pogumnim nemškim in irskim letalcem, ki so preleteli Atlantik od vzhoda proti zapadu. Spomini na vojno so pozabljeni v občudovanju vašega poguma.

Newyork, 29. aprila. Nemški poslanik se bo udeležil svečanega banketa, ki se vrši na čast prekoceanskim letalcem. V njegovem spremstvu se bodo letalci nato vrnili v Washington, kjer bodo prisostvovali uradniemu pozdravu vlade Zedinjenih držav prihodno sredo. Vsi listi še vedno objavljajo slike letalcev ter pišejo obširne članke o prekoceanskem poletu. Kakor znano, sta obe zbornici kongresa privolili v to, da se letalci odlikujejo z letalskim križcem. V utemeljitvi tega sklepa se

veli, da je polet iz Evrope v Ameriko eden najvažnejših in najsijajnejših dogodkov svetovne zgodovine.

Newyork, 29. aprila. Ob priliki prihoda nemških letalcev v Newyork je župan Walter izdal proglas na prebivalstvo, v katerem veli med drugim: Newyork je ponosen, da bo mogel kot prvo mesto izreči dobrodošlico nemškima letalcema, ki sta prva premerila Ocean od vzhoda proti zahodu. Obračam se na celokupno newyorško prebivalstvo, da sodeluje pri slavnostnem sprejemu, ki ga zaslužio pogumni letalci. Z mestnega magistrata vejejo zastave Nemčije in svobodne države Irske na čast obeh narodov, katerih sinova sta oba letalca, in prosi meščanstvo, da tudi ono izobesi te zastave v znak občudovanja in spoštovanja. Sprejem teh mož, ki so si v blagor znanosti toliko drznili in katerih uspeh je prijateljstvo med njihovo domovino in Ameriko še bolj okrepil, naj bo v čast gostoljubju Newyorka.

Baron Hünefeld, poveljnik irskega zrakoplovstva Fritzemaurence in stotnik Köhl.

Značilen rezultat ožjih volitev v Franciji

Po do sedaj znanih rezultatih sta bila med drugimi ponovno izvoljena Painlevé in Franklin Bouillon. — Leon Blum propadel. — Opaža se preokret na desno.

Pariz, 29. aprila. Do sedaj so znani naslednji rezultati: 3 komunisti, 6 socialisti, 3 zmerni republikanski socialisti, 4 radikalni socialisti, 11 levičarskih republikancev, 15 desničarjev skupine Marin in 2 avtonomista. Ostali rezultati bodo znani tekom noči. Med znamenimi osebnostmi, ki so bili izvoljeni, sta Painlevé in Franklin Bouillon. Socialist Motet je propadel. Proti socialistu Weillu je zmagal komunističen kandidat. Komunist Martin je v Ver-

saillesu propadel proti grofu Felsu. Komunisti izgubijo večje število mandatov v Parizu. Uspelo pa jim je v 20. pariškem okraju zmagati proti socialistu Leonu Blumu. Komunisti izgubijo važni okraj Le Valois ter 11. in 12. pariški okraj. V splošnem prevladuje vtis, da se opaža preokret na desno, zlasti zaradi stališča komunistov, ki so povsod hoteli imeti svoje kandidate ter so s tem škodovali socialistom.

Moskva zahteva izpustitev Bele Kuna

V Moskvi pripravljajo demonstracije, da izsilijo izpustitev bivšega komunističnega diktatorja na Madžarskem. — Istočasno zahteva Budimpešta njegovo izpustitev.

Moskva, 29. aprila. »Izvestija« in »Pravda« poročata obširno o aretaciji komunističnega voditelja Bele Kuna na Dumaju. Lista povdajata soglasno, da mora nemški in avstrijski proletarijat protestirati proti tej aretaciji in zahtevati izpustitev Bele Kuna. V tej zadevi namerava komunistična internacionala izdati poseben proglas na svetovni proletarijat in podvzeti pri sovjetski vladi vse potrebne mere, da bo Avstrija izpustila Belo Kuna in mu omogočila skorajšno odpotovanje v Rusijo. Ne ve se še, ali se bo sovjetska vlada službeno zavzela za Belo Kuna. V Moskvi se pripravljajo demonstracije proti aretaciji Bele Kuna, komunistična internacionala pa bo zahtevala od ruske komunistične stranke, da pripravi sovjetsko vlado do

tega, da bo zahtevala izpustitev Bele Kuna. Vlada se doslej še ni odločila. Budimpešta, 29. aprila. Državno pravdnikstvo zahteva, da mu avstrijska vlada preda aretiranega komunističnega voditelja Bele Kuna, češ da Kun ni izstopil iz madžarskega državljanstva in da torej še vedno velja za madžarskega državljan. Dunaj, 29. aprila. Včeraj je bil Bela Kun prepeljan na deželno sodišče, kjer mu je bila dodeljena samotna celica. Moskva, 29. aprila. Vlada bo pod pritiskom komunistične stranke zaradi aretacije Bele Kuna izdala proglas na celokupni proletarijat. Nadalje se namerava obrniti naravnost na avstrijsko vlado s prošnjo, naj bi se Bela Kun na isti poti odpravil v Rusijo, kakor leta 1920.

Zopet potres v Bolgariji

Sofija, 29. aprila. Preteklo noč in davi so se občutili v Plovdivu, Harkovu in Čirpanu zopet lahni potresni sunki, ki pa niso napravili nobene škode. Potresni sunki so bili tako lahni, da so jih seizmografski aparata v Sofiji komaj registrirali. V Borisovem gradu so ob 1. ponoči občutili precej močan potresni sunk. Med potresom je padala tudi toča, ki je na poljih napravila precejšnje škode. Beograjski univerzitetni profesor Mihajlovič, ki potuje v študijske svrhe po potresnem ozemlju, je oddal pomirljive izjave. Dejal je, da je nevarnost novih potresnih sunkov, kakor so bili oni 14. in 18. t. m. izključena. Podzemsko bobnenje, ki ga slišijo prebiva-

ci potresnega ozemlja, je samo znak, da se zemlja vedno bolj pomirja.

Bratovske skladnice

Beograd, 29. aprila. V prostorih generalne rudarske direkcije se je danes vršila skupščina delegatov rudarskih delavcev, članov bratovskih skladnic in zastopnikov rudarskih podjetij. Poročilo o triletnem delovanju bratovskih skladnic je podal predsednik upravnega odbora dr. Dimitrijevič. Iz poročila je razvidno, da so fondi bratovskih skladnic v zadnjih treh letih narasli na 20 milijonov dinarjev.

Tramvajska nesreča na Dunaju

Dunaj, 29. aprila. Nocoj je trčil voz požarne breme v Hernalsu z vozom cestne železnice. En ognjezasec je bil težko, 6 pa lahko ranjenih.

Prisrčen sprejem čkoslovaških železničarjev v Sloveniji

Maribor, 29. aprila.

Z isto prisrčnostjo kakor pred dnevi zastopnike praska občinskega sveta in poljske železničarje je danes sprejel slovenski obmejni Maribor tudi čkoslovaške železničarje, ki so prispeli v naše kraje, da vrnejo lanski obisk svojih jugoslovenskih tovarišev.

Glavni kolodvor je bil pri vzhodu in na peronu jako okusno okrašen s cvetjem in zelenjem ter narodnimi zastavicami. Že pol ure pred prihodom vlaka ob 13.50 je mnogobrojno občinstvo napolnilo ves peron, tako da je policija ob določenem tiru le s težavo vzdrževala red. Ko se je vlak ustavil, se je vršil oficijelni pozdrav, pred katerim so se posamezni zastopniki predstavili osrednjemu nadzorniku čkoslovaškega prometnega ministrstva Nedošinkemu, ki je v zelo gladki slovenski pozdravil Maribor in Slovence, na kar se je inž. dr. Fatur Čehom toplo zahvalil na lanski sprejem Jugoslovenov na Čškem. Nato je v imenu oblastnega odbora slavil dr. Veble lepote Slovenije, ki z radostnim srcem sprejema v svoji sredi češke brate. Za njim so pozdravili goste: v imenu mestne občine magistratni svetnik dr. Rodošek, v imenu JČ Lige svetnik Knop, zastopnik Sokola in predsednik Društva strojevodij. Vsem je odgovoril vodja ekskurzije in predsednik Spolka čkoslovaških železniških uradnikov Bedrich Novak z uprav českim temperamentom. Po pozdravnih besedah so se skozi množico perile dame z bobotno rdečimi nageljni, s katerimi so okitile vseh 96 gostov, nakar se je razvila povorka skozi gosti špalir pozdravljajočega občinstva po Aleksandrovi cesti v Grajsko klet. Na čelu povorke je korakal Sokol z zastavo, godba Drave je pa igrala živahne korakice.

Po obedu v Grajski kleti, med katerim je prepeval pevski zbor Drave in so češki gostje pod vodstvom Šimanka zapeli ob spremljevanju glasovirja zelo temperamentno pesem »Tancuj, tancuj!« in »Holka, moja modra oka«, nakar so si čkoslovaški gostje ogledali mesto in državni most. Neumorni fotografi so venomer snemali razne skupine in zanimivosti. Nato se je sprejeto aranžiral znova na trgu Svobode skozi park in Vrazovo ulico v Maistrovo ulico, kjer so vsi udeleženci priredili osvojitelj Maribora prav prisrčne ovacije General Rudolf Maister se je pokazal na oknu v generalški uniformi in vidno gimjen odgovarjal na pozdrave mnogobrojne množice.

Ob 16.35 je posebni vlak odpeljal brate Čeha proti Ljubljani. Želimo dragim čkoslovaškim gostom srečno pot in lepo vreme, da bodo mogli v polni meri uživati lepoto naše lepe domovine ter odnesti na povratku v čkoslovaško republiko najlepše vtise.

Celje, 29. aprila.

Posebni vlak s čkoslovaškimi železničarji je prispel v Celje točno ob 18.42. Na kolodvoru jih je pričakovala velika množica občinstva, med njimi zastopnik mestne občine, Sokola in Orjune in drugih organizacij. V imenu mestne občine je pozdravil goste župan dr. Goričan, ki je povdarjal potrebo ožjih kulturnih stikov med Čkoslovaško in nami. Za njim sta goste pozdravila postajenačelnik g. Jakhel in dr. Milko Hrašovec kot starosta celjskih Sokolov. Naglašal je, da pozdravlja Tyrševe in Fignerjeve prijatelje in jim je želel najprijetnejše bivanje. Za pozdrave sta se zahvalila zastopnik čkoslovaškega želez. ministrstva in predsednik društva g. Novak.

Ljubljana, 29. aprila.

Mimo lepo okrašenih postaj je vlak ob 18.15 pripeljal v nabitno polno postajo Zidani most. Goste je pozdravil postajenačelnik Baša, a odgovoril mu je predsednik društva Novak, na kar so gostje na povabilo restavraterja Maj-

cena zavžili malo zakusko. Med tem je svirala železničarska godba in zapel par pesmic oktet železničarjev. Ob odhodu so plapolali stoteri robc...

Tudi od Zidanega mosta do Ljubljane so na vseh postajah pozdravljale svečano okrašene postaje čkoslovaške železničarje. Že je legel mrak na zemljo, ko je privozil lepo okrašen vlak v Ljubljano. Gosto zaseden peron z godbo »Sloge« je zaoril v navdušene pozdrave. Ko so gostje izstopili, jih je v imenu ravnateljstva drž. železnic v Ljubljani pozdravil ravnatelj inž. Knežević. Nato je godba zaigrala čkoslovaško in jugoslovensko himno, na kar so izrekli dobrodošlico v imenu mestne občine Tavčar, konzul čkoslovaške republike dr. Resl, v imenu UJNZB podpredsednik Zupan, v imenu društva strojevodij Dežman in v imenu UZČ nazd. Černigoj. Za pozdrave se je zahvalil ravnatelj čsl. železnic g. Nedošinky.

Ob 21. se je vršil v dvorani Kazine svečan banket. Častnemu večeru so prisostvovali direktor inž. Knežević, vladni svetnik Mencinger, divizijski general Nedić, konzul čkoslovaške republike dr. Resl, v imenu mestne občine ljubljanske Tavčar, zastopniki jugoslovenske-čkoslovaške lige, čkoslovaške obce ter raznih železničarskih in drugih organizacij. Goste je kot prvi pozdravil ravnatelj inž. Knežević, ki je v lepih besedah nazdravil gostom. Godba je med njegovim govorom intonirala čkoslovaško himno. Za pozdrav se je zahvalil — godba je medtem odigrala jugoslovensko himno — zastopnik čkoslovaškega železniškega ministrstva dir. Nedošinky. V imenu velikega župana je gostom napil vladni svetnik Mencinger. Za njim je obč. svetnik Tavčar v imenu mestne občine ljubljanske v vseneh besedah spomnil goste na koridor src in duha, ki veže oba bratska naroda. Ko se bodo gostje vozili ob naši jadranski obali, naj mislijo na to, da to morje ni samo jugoslovensko, temveč da je tudi slovensko, torej jugoslovensko in čkoslovaško. Ko se bodo gostje vozili po Jadranu, naj vedo, da je treba to morje skupno čuvati pred sovragom. Nato je predsednik društva čsl. žel. uradnikov s srednješkolsko izobrazbo Novak izročil zastopniku udruženja železniških uradnikov srebrni venec kot simbol vezi, ki jih je sklenilo češko in jugoslovensko železniško uradništvo v stremljenju, da čimprej ustanovi veliko organizacijo slovenskih železniških uradnikov.

Večer je potekel v najlepšem razpoloženju in dokazal, da čkoslovaških železniških uradnikov ni sprejela samo oficijelna Ljubljana, temveč vsak Slovenec od št. Ija do bele prestolnice.

Jutri posetijo gostje našo Gorenjsko, kjer jim tudi pripravljajo najlepši sprejem. Goste so po vtisih današnega dneva zadovoljni nad vse pričakovanje in se ne morejo dovolj načuditi ljubezni, s katero so jih sprejeli Slovenci.

Mariborska medmestna zmaga v šahovski tekmi

Maribor, 29. aprila.

Danes popoldne se je vršila v kavarni Jadran medmestna šahovska tekma Varaždin: Maribor. Dasi je bilo pričakovati, da bo Maribor zmagal, vendar je silajna zmaga mariborskih zastopnikov naravnost presenetila. Postava je bila naslednja (Prvi Varaždin, drugi Maribor): prva deska Kalabar, jug. šah. mojster: Vasia Pirč, jug. šah. mojster 0:1. Druga deska Juhn: Kramer 0:1. Tretja deska Hikec: Poljanec 0:1. Četrta Knežević: Stunan 1/2. Peta deska Kaderavek: Bin 1:0. Šesta deska rezultat 0:1. Sedma deska Severinski: Ostanek 1/2 in osma deska Prajs: Mešiček 0:1. — Tekma se je končala z rezultatom 3:6 v korist mariborskega šahovskega kluba.

Maj, prelestni maj

Solnce, ki se izza Galileja niti okrog zemlje ne suče, naj bi se gibalo okoli vsakega zemskega črvička? Pa vendar se vrtili! Se celo za povodnega kukca se briga. Eden njih, po imenu eunice, živi v Južnem morju globoko pod korališčici. Samo enkrat v letu splove na površje, da se tam iznebi svojih kalj ter jih prepusti opiodoviti. Ta lubezen zavisi od meseca. Ubožega čvrččka ponade ob malski mesečini, ob zadnjem kraju. Luna — zvodnica! Domačini to vedo od pamtvice; odpravijo se na lov. Znanost pa se spusti v poskuse.

Evniko so zaprli na koralnih drobcih v sod. In glej ga kleka! Ko se je velikemu travnu srp dobro nabrusil, so lele živalce rojiti. Atmosferska elektrika, odvisna od meseca, je vzbudila ljubav celo v zatvorjenem čeburu! Vpliv svetovlja na zasebno življenje majcne gliste je bil dokazan. Torej ni to vedelomislivost, ako hrki tolikrat v eni sapi izrekajo: pomlad in ljubezen. Najsuparniška veda, statistika, jim pritrjuje. Pa kako? Trezno in oprezno proučuje rojstne knjize ter ugotovi: največ otrok pride pa v mesecu svečanu na svet. Štej do devet nazal, pa trčis na sodišče: v zapiskih največja dokaj obtežljivega gradiva zoper gospoda Velikega Travn. Na vesti ima največ mravnstvenih prekrškov in prestopov. Poleg erotičnih prelomov pa izkazuje topla vigrad tudi višek samomorov. Obtoresi dobivajo blaznice največji dotok, da ne omenim, najpomembnejših odkritij, izumov, iznajdb, umetniških ustvaritev in drugih storitev, ki jih privaja Vesna. Kako pa znanstveno to-mači kozmični vpliv na duševno življenje?

Umska ohromitev in psihomotorsko razdraženje označeta pomladansko krizo. Pamet oslabi, nagonski živili pa se skokoma povečajo, kar povzroča nekako pomladano pijanost. A zakaj vse to? Najprej je upoštevati oretro ozdušje. Ne gre seveda za nasebno toplino, saj politje je zrak znatno gorkejši, marveč za nenadni dvig temperature, ki se mu telo ne more na mah prilagoditi. Oblil se v vročini z mrzlo vodo, to te prijetno osveži. V obratnem primeru pa začutiš napol urodno mlahavost in onemoglost, kakršno nam vliiva bajnik majnik v ude. K temu se pridruži oja čena svetloba, ki bodri duha, dviga in podžiga počutek. Nadalje se spomladi kopliče nevihte. Električna v zduhu se ni ustajena, težnja po atmosferskih sprožitvah raste. Posledice takšne omahljivosti, soparica, zatohlica, zagatni zrak pred hudo uro, burilo in kurio organizem, vzbujajo v njem položaj, ki je premenljiva mešanica mrtvice in vzbude, trudnosti in razdražbe, pobitosti in zomezela.

Vsi ti razlozi porajajo tako hudournu ubranost tudi v naši dušnosti. Od tod ne-nadne nagonske izpraznitve, ki jih um in prosta volja ne moreta dovolj brzdati in krotiti.

Učenjaki so naredili živalim umetni majnik, ki jih je obsul v obliki kremenjake svetilnice, z višinskim solncem so jih prestavili v mladoletno vimenost. In kaj se je zgodilo? Pubertetna žleza se je pričela naglo razvijati. Za životoslovca pa je ta tvorina izhodišče vseh telesnih in duševnih spolnih dogajanj. Na ta način so znanstveniki obrazložili, kako majnik kozmični vpliva na ljudi. Naše notranje in morebiti tudi vnanje življenje se v istini ravna po vsemirju. Resnično, zvezde rozlitate, nam kažejo pot.

Pomagajte Bolgarom!

Danes!

Danes!

V čast prihodu enega največjih predstavnikov nemških igralcev PAUL WEGENER - JA predvajamo danes premijero monumentalnega vefilma

DAGFIN

Epopeja mogočne ljubezni, belih snežnikov in divnih naravnih krasot.

V glavnih vlogah:

PAUL WEGENER — MARCELLA ALBANI, PAUL RICHTER (Siegfried, junak iz »Nibelungov«, kot Daxfin.

Vsled ogromne dolžine filma predstave ob 4, pol 8., 10.

Krasna, pomnožena godba!

Preskrbite si takoj potrebne vstopnice osebno ali telefonično!

Telefon 2124

ELITNI KINO MATICA

Zakonitosti v anarhiji narave

Pod tem naslovom je objavil prošli teden dunajski univ. prof. dr. V. Conrad zelo zanimiv in poučen članek, ki se nam vidi toliko važen, da ga podajamo našemu čitateljavu le malo okrajšano.

Zadnji potres — piše ubojnjak — je bil komaj srednjevrstno valovanje zemlje, vendar lahko domnevamo, da je znašala moč, ki je pregibala zemske plasti vsaj bilijon konjskih sil. Kaj to pomeni, bomo lepe spoznali če si predstavimo, da proizvajajo vodopadi Niagare okrog 100.000 konjskih sil. Če bi bilo mogoče toliko energije porabiti v prid žloveštva, bi en sam takšen potres zadostoval.

da bi se človeška civilizacija dvignila na višjo stopnjo.

Napram potresom je žloveštvo že vedno brez moči.

Pri potresnih katastrofah pa se opaža nekaj drugega: da se drži valovanje zemlje nekkih določenih formacij, nekkih prelomnih črt. Vsi potresi, ki smo jih imeli v zadnjem času so dislokacijski potresi, znamenja presnavljanja v notranjosti zemlje. Geologija uči, da se pojavijo ločitve in prelomi samo tam, kjer so napetosti tako močne, da jim materija ne more več kljubovati. Tako nastaja težnja po ravnotežju. Kraji, ki ležijo na prelomnih črtah, so vedno izpostavljeni nevarnosti, da propadejo. Točke, ki so od teh črt zelo oddaljene pa so pred potresi sigurne.

Važno in zanimivo je dalje dejstvo, da so pomladanski potresi mnogo hušji kakor valovanje zemlje v drugih letnih časih. Številno registracij kaže, da so v zadnjih letih razsajali potresi najhušje v mesecu marcu. Potresna opazovalnica na Dunaju je n. pr. ugotovila, da je bilo v tem mesecu l. 1924 — 23 potresov, l. 1925 — 16 potresov, l. 1926 — 21 potresov, l. 1927 — 12 potresov, letos pa celo 32 potresov. Letošnji marec je bil torej izredno aktiven in tudi v aprilu je bilo zelo živahno. Potresni meseci so bili v zadnjih letih tudi maj 1925 (28 potresov) in oktober 1927 (27 potresov). Potresi v letošnjem marcu so se začeli z dalekimi sunki; takoj za njimi je bil potres v Kalabriji, čigar ognjišče je

bilo oddaljeno 13 km; sledile so katastrofe v Srednji Ameriki, na Kamotki. Tagliamento, v Smirni, Bolgariji in na Grškem. Geologi pravijo, da je zašel velik del zemeljske skorje v parokizme. Doba izprememb, ki se vrše na našem planetu je torej velpolembna.

Nastaja vprašanje

kakšen vpliv ima na vse te dogodke mesec?

Poskusi, da bi našli v potresu frekvenci neko zakonitost, so zelo mnogovrstni. Vidimo n. pr., da so potresi pogosto češči kakor podnevi. Tudi glede na letne čase je opaziti nekaj podobnega. Potresi po koncu zime in v zadnji spomladi so močnejši in jih je mnogo več kakor v ostalih letnjih časih.

Povedati moram dalje še to, da je opaziti tudi na zemlji neke podobne pojave kakršni so na morju v podobni oseki in plime. Kakor morje, trpi tudi zemlja na nekkih deformacijah. Tudi njena skorja pozna oseko in plimo, ki se pojavi takrat, kadar prideta solnce in luna v posebno konstelacijo.

Pri opazovanju čestih potresov v alpskem ozemlju pride človek do čudnega zaključka; praksa kaže namreč, da je potresno gibanje v Apeninih in Dinarskem gorovju tem slabotnejše, čim bolj se preigibajo tla pod Alpami. Najbrže se ob takih prilikah stisnejo planine Balkana in Italije nekoliko in stran in sicer po svoji širini. Tako se tla premaknejo in nastane potres. Podobne pojave so ugotovili tudi na Zapadni Javi, kjer je fenomen tem zanimivejši, ker nastajajo potresi skozi vsakih 14 mesecev. L. W. Pollak iz Poveje je edokazal, da so izpremembe v zemljepisni širini, ki so zopet v zvezi s premikanjem rotacijskega pola, podvržene natančni dobi 14 mesecev. In R. Spitaler se je uveril, da povzroča baš to premikanje očista pritiske, ki najbrže dajejo impulze za potrese. V zmesnjavi potresnih frekvenc biva torej živahno neka zakonitost, ki pa zavisi od osište naše zemlje. Toda to je komaj eden izmed faktorjev, ki jih je sigurno več. Treba bo napeti vse sile, da jim pridemo popolnoma do dna.

Poišči si ženo, sebi primerno!

Nedavno je »Jutro« poročalo, da namerava minister za narodno zdravje tudi pri nas obdavi trdoglave samce. To vest je seveda ženski svet sprejel dokaj živahno. Marsikatera samička je jela računati, da se zdaj morda vendarle najde par tudi zanjo, ko si bo marsikateri samec premislil plačevati nepotrebne davek. Marsikatera devojka pa je bila presenečena, ko je »Ponedeljek« zapisal, da preprosteu rokodelcu in delavcu ni mogoče dobiti žene, dasi je deklet zadosti na svetu.

Nikakor ni mogoče, da bi tebe, dragi delavec ali obrtnik, prezirala dekleta kot manj sposobnega za zakonsko življenje. Nežno čuteče srce ima lahko še tako preprost vsakdanječ, morda bolj, kakor najvišji izobraženec. Saj lubezen ne potrebuje diplom in častnih znakov.

Da pa se dogaja, da deklet pomilja pred poroko, je v tem, o čemer se lahko vsakdo sam prepriča. Ako te v soboto popoldne ali v nedeljo zanese korak na periferijo, odkoder prihaja največ ljudi v mesto na delo,

se ti čisto nudijo prizori, da delavci krenejo po prejemu tedenskega zaslužka naravnost v gostilno in se končno bere bliža v žepu pozno ponoči vračajo na svoje domove. Pri tem ne pomislijo, da so njihove družine v stiskah za vsakdanje potrebščine. Nočem trditi, da bi uhoj delavec ne smel večših izpiti kozarčka dobre kapljice. Vendar — pri nas se popiva preveč. In to je ponavadi tisti strah, o katerem premišljuje dekleta, preden poroče delavca. Seveda so izjeme povsod. Mnogo je tudi štedljivih mladeničev in tem naj bo povedano naslednje:

Našim dekletom delavec ali obrtnik ni prenzek. Najnižje opravilo je častno, ako je vestno storjeno. Zato, dragi mladenič, ne mislite, da se preprost človek ne more pošteno poročiti. Poiskati mora pač sebi enako.

Če stopiš k gosposdini v uradu, te bo menda res začudeno pogledala. Ona ni vajena del in skrbi, ki jih zahteva tvoj poklic. Išči torej deklet, ki se ne boji žuljev na roki in ti lahko v potrebi nudi vsakjako pomoč. Prav mnogo je deklet, ki bi radevolje sklenile s teboj zvezo za vse življenje. Ne išči pa žene v uradu, na plesu, v gostilni ali na promenadi, marveč stopi v ožjo hišno hiš, kjer se suče in dela na stotine mladenk, ki imajo poleg pridnih rok, čiste duše in blagoga srca, tudi še marsikateroga čurjaka, ki ti v sedanjem času splošne finančne krize gotovo lahko pripomore k mali udobnosti. Ne šteji si v sramoto, ako poročiš pošteno služkinjo ali delavko, ki bo znala s teboj vred prenašati breme trudapolnega življenja. V tem pogledu storiš dvojno dobro delo: Dekletu je s tem dana prilika, da si ustvari domače ognjišče, sebi pa dobi poleg skrbne gosposdine ljubeho ženicu in tolažnico v hudih dneh trpljenja, ki slej ali prej ne ostne prizanešeno nikomur.

Vem, da bo to moje pismo marsikdo presodil s pregovorom: Vsak berač hvali svojo malho. Ne tajim, da so premmene mladenke vdane domišljiji, ošabnosti in gizdavosti, kakor je bilo navedeno v »Ponedeljkom« članku, toda pri nas pač še ni običaja, da bi ženske same iskale moža. Radovedna pa sem, kakšen bi bil uspeh, če bi mladenka javno, recimo potom inšerata, iskala moža in pri tem odkrito priznala, da je preprosta služkinja. Kdo bi se le brigal zanjo! Zato nič ne škoduje, če smo tudi dekleta navidez nekoliko gizdava. Slovenija ima mnogo srednje naobraženega ženstva, ki gotovo odgovarja stanu obrtnika ali delavca. Zato še vedno upoštevamo staro lepo navado, da fantje kar sami izbirajo in njihova briga je, da najdejo primerno zakonsko družico. Spoštujemo delo vsakogar in upoštevamo značaj vsakega, ki je res značajan, resen in vesten.

„Ponedeljkov“ listek

Kruh in lubezen

Gospod Jean Cammetti ml., solastnik velike opekarnice, je sedel na verandi očetevine vile in mirno prebavljalo obilno nedeljsko kosilo. Njegove velike črne oči so škodoželjno gledale proti Grmadi, čije vrh je zakrival temen, težek oblak.

Poklical je nelepo kuharico lepega imena: — Flora! — Želijo, gospod? — No, ali nisem rekel, da se bodo kesali? — Pokazal je leno proti gori in se smejal.

— Gospod imajo vedno prav! Tudi jaz sem svetovlaja milostivi, naj ostanejo rajši doma, ker bo gotovo dež. — Da bi se vsaj pošteno namočili! Spodaj pri vzhodu je pozvonilo. — Recite, da gospoda ni doma! — Bom, gospod.

— Gospod, — se je vrnila kuharica — neko deklet želi govoriti z vami. Pravi da mora na vsak način... — Na vsak način? Kako se to sliši! Najbrže je kaka delavka. Recite, da gospoda očeta ni doma. Sicer pa je danes nedelja. Naj se zglasti jutri pri delu! — Rekla sem, da se je gospoda od-

peljala, toda deklet zatrjuje, da je mladi gospod gotovo doma, ker ga ni videla med gospodo, ko so se peljali mimo. In pravi, da ima nujno stvar.

— Nujno, nujno? Kaj se to pravi: nujno? Recite, da nisem doma, pa konec!

Ko je kuharica odšla z naročilom, je stopil gospod Jean Cammetti ml. k verandini ograji in čakal, da vidi skozi drevje, kdo je bil.

Spoznal je deklet po glasu. — Ta pa ta! je razširil oči, si zapel srajco in poklical: — Flora! Peljite jo v sa'oncek!

— O Marjeta, Marjetica! jo je pozdravil s prisiljenim naglasom, ko je nerodno stopila v sobo. Stopil je k njej in jo prijel za roko.

— Torej si se premislila? To je dobro, to je pametno. — Gospod, oprostite! Prišla sem... — To je dobro; to je pametno. — je ponavljal in jo vodil za roko na divan.

— Ne bom vas motila, gospod. Vi ste dobri. — No, kar lepo povej, kaj imaš na srcu.

Primaknil se je tesno k njej in ona se ni mogla umakniti. — Prišla sem zaradi Filipa... — Kaaj? Ne razumem dobro.

— Za Filipa sem prišla prosit. — Tako? Torej ne misliš priti k nam? — jo je resno pogledal in se odmaknil. — Gospod poslušajte! Filip je dober. Poznam ga. Pošten fant je. Zato, samo zato se je razjel.

— In kaj bi rada? — Sprejmite ga zopet v službo. — Gospod Jean je vstal. — Nemogoče! Zanj ni de'a! — Gospod, saj vendar iščete novih delavcev.

— Tisto že, toda... Nemogoče! — Odpuštile mu! Saj ni mislil slabo. Zunaj je zagrmelo. Pričele so padati težke kaplje.

Gospod Jean je stopil k oknu in kakor da bi se domislil nečesa, je prekoračil sobo in prijazno vprašal: — In če ga vzamem? — O, gospod, večno vam bom hvaležna!

— Kaj hvaležnost! Ali prideš potem k nam? — Kaj boste z menoj, ko pa ne znam nobenega takega de'a, ki so v vaši hiši. Prisedel je zopet k njej in ji sladkaval: — Pričula se boš vsemu pa hitro. Tako pametno deklet! Kaj bi zapravljala mladost v tovarni!

— Gospod, vi ste dobri. — Zate vedno Mar-Marjetica! — In za Filipa? — Če bo priden... — Zunaj je padal gost dež. Soba se je stemnila. — Ponudil ji je likerja.

— Gospod, ne pijem. — Ne bo ti škodoval. Še lepša boš! Le vzemi. Kar izpiji! Se enega!

— Gospod, nisem navajena. — Vzel je sam čašico, se sklonil k njej in jo prisilil, da je izpila. — No, vidiš, da je dober. In nedolžen! Kakor voda, samo sladek jel.

Napravil je prostor na divanu. — Filip naj pride kar jutri na delo. — Vedela sem, da ste dobri.

Njegove roke so postajale nemirne. Ni se mu hotela zameriti. Mislija je na Filipa. Kako težko jo pričakuje! In ona mu bo povedala, da je zopet srejet! In potem... potem pride dan izpoinitve...

V omotičnem veselju se je udala sladkim mislim... — Marjetica, Marjetica! — je šepetal gospod Jean in vžival njeno svežo lepoto...

Dežne kaplje so se enakomerno odbijale ob steklo na okna. Kakor monotona melodija — ki jo je nenadno prekinil rezek žvižg.

Dekle je skočilo naravnost k oknu. — Hvala, gospod, — je fecijala v zmedenosti in iskala vrata. — Nič hvala. Sedaj ostaneš tu!

Zunaj je zažvižgalo. — Ne, gospod. Ili moram! — Marjeta? Ne pozabi! — Pustite me! — Tako torej? Ti greš? — Moram.

— In Filip? — Jutri prideva obo. — Iz predsobe se je čulo glasno prerokanje.

— Izgubljena sem! Skrite me! — Jaz mu pokažem!

V tem hipu se je prikazal na vratih močan, visok fant. — Filip!

Padla je predeni. Filip je stal nepremično. Gospod Jean se ni spozabil. Ukazal je kuharici, naj pomaga dekletu, se obrnil k Filipu in mu dejal:

— Žal, ne morem vam pomagati. Ni dela. Odpuštili bom morala še druge. Tudi Marjeto. Reva! Toliko je prošila za vas, pa ni mogla izprositi niti zase!

V tovarni ne. Lahko pa ostane pri nas, sem ji rekel, pa noče. Potolžite jo, da ne zboli od žalosti.

— Marjeta! — je rekel Filip in ostro gledal tovarnarja. — Marjeta, kaj praviš?

— Pojdiva. Filip! Kjer ni prostora zate, ga tudi ni zame! — Pa ostanita srečna! — je licemiril tovarnar.

— Za mojo srečo odgovarjate vi! — Kako mislite? — Tudi to boste zvedeli!

Gospod Jean je zaklenil za njima vrata. Razkoračil se je in zmagoslavno zaklical: — Jaz jim že pokažem!

Ivan Dobravec.

Še vedno ni odločitve v nogometnem prvenstvu Ljubljane

Primorje je zmagalo nad Slovanom, a si ni izvojevalo prvenstva - Ponovila se bo tekma Ilirija : Primorje - Lep uspeh Ljubljane v Celovcu - Velik poraz drž prvaka v Zagrebu -

Primorje - Slovan 3 : 0 (1 : 0)

Zgodilo se je to, kar se je najmanj pričakovalo. Niti po večerajšnji tekmi med Primorjem in Slovanom, za katero se je računalo, da bo prinesla definitivno odločitev, komu bo pripadalo prvenstvo v ljubljanskem okrožju, ali Iliriji ali Primorju, ni prišlo do razčiščenja situacije na čelu prvenstvene tabele. V Mariboru so gotovo v isto napetostno kot v Ljubljani pričakovali izid današnje tekme. Najbolj prava mariborska okrožja igrači finalno tekmo z ljubljanskim prvacom. Dosedaj se je vedno le razpravljalo o tem, ali postane prvak LNP Ilirija ali Primorje. Toda po zadnjem porazu Ilirije v Mariboru in po večerajšnji slabši igri Primorja sodeč se mora celo računati z možnostjo, da bo prvenstvo LNP za letošnje leto odločeno v — Mariboru.

Večerajšnja tekma med Primorjem in Slovanom je namreč končala z izidom 3:0. Kakor je »Jutro« že v svojih zadnjih številkih poročalo, ima ta rezultat za posledico, da imata Ilirija in Primorje sedaj enako število točk in enako diferenco golov. Pri tem seveda predpostavljamo, da bo LNP v zmislu tolmachenja § 14 sav. pravil za prvenstvene tekme po JNSU verificiral tekmo Ilirija : Slavija s 7:1. Z ozirom na to bo potreba, da se tekma Ilirija : Primorje ponovi in da bo rezultat te tekme odločilen. Čeprav moramo v gotovem oziru grajati nesportni nastop Slovana, ki se je s svojo igro v drugem polčasu postavil v pozno nepoklicanega branitelja Ilirije, se nam zdi, da je najboljša, ako se v končni tekmi srečata ona dva nasprotnika, ki reflektirata na naslov prvaka Ljubljane.

Ravno večerajšnja tekma nam daje vso pravico za to trditve. Primorje namreč s svojo igro, ki jo je pokazalo večer, gotovo ni zaslužio naslova prvaka. Toda Slovan je v drugi polovici prešel zavlačevati igro, tako da bi onemogočil Primorju še četrti gol, ki bi mu prinesel prvenstvo. Že lani smo pri dveh prvenstvenih tekmah, pri katerih je bil Slovan sam zelo interesiran na izidu, ožigosali te nesportske metode. Kakor se vidi, žal brez uspeha.

Kakor rečeno, Primorje z večerajšnje tekme ni zaslužio, da bi dobilo naslov prvaka. Njegova igra je bila zlasti v začetku tako raztrgana in nezmeselna, da rezultat prvega polčasa niti najmanj ni realen. Slovan je bil bolj v premoči kot Primorje, kar se vidi že iz kornerjev prvega polčasa (4:2 za Slovana). Le primorska obramba je dobro izvršila svojo nalogo. V napadnih vrsti smo pogrešali vsako kombinacijo, zogo so netočno podajali, o kaki taktiki ni bilo govora. Najslabši so bili topot Kariz, Uršič in Cebolin. Odgovpovedala pa je kot celota zlasti v prvem polčasu tudi krilska vrsta. Le zemljak se je približal formi, v kateri je bil v tekmi z Ilirijo. Obramba je storila svojo dolžnost.

Slovan je v prvi polovici radi svoje žilavosti ugodno presenetil. Nekateri igrači se sicer poslužujejo sistema, da gredo bolj na moča kot na žogo, toda v splošnem v prvi polovici moštvo ni napravilo slabega vtisa. Zlasti je bila dobra obramba, deloma tudi krilska vrsta. Zadnjih 20 minut pa so Slovanovci napravili iz tekme pravo sportno grotesko. Ni jim šlo za to, da pokažejo svoje sportske zmožnosti, temveč za to, da onemogočijo pravo sportsko borbo. Poleg tega so nekateri igrali surovo in povzročili nebroj kazenskih strelav proti Slovanu.

Tekma ni nudila nobenega sportnega užitka. Lov za prvenstvo, ki ga je poleg tega še brala mlada sportna — politika.

V prvi polovici je Slovan potisnil Primorje prvem polčasu tudi krilska vrsta. Le Zemljak se precej v defenzivo. V 12. min. je padel po scrumageu prvi gol za Primorje. Slovan je ostro in deloma lepo napadal, toda ni mogel doseči uspeha.

V drugi polovici se je Primorje znašlo in nudi nekoliko lepšo igro. Radi foula je prevozil Slamič v 3. min. prosti strel v drugi gol. Stedil so menjajoči napadi pri katerih pa je pustilo Primorje nebroj lepih šans neizrabljenih, ker ni znalo streljati. V 26. min. je zabil Erman z glavo tretji gol za Primorje, ki ga pa sodnik ni priznal. Slovan je začel nato zavlačevati igro. Po nepotrebnem je šla žoga za žogo v out. V 32. min. je centriral levo krilo Primorja in Erman je postavil s 3:0 končni rezultat.

Sodnik g. Vučelič iz Zagreba je imel težko nalogo. Sicer je spregledal nekaj pogrsk na eni in drugi strani, bil pa je objektivni. Pohvaliti pa moramo predvsem njegovo presojeenje foulov, ki je bilo edino pravilno. Nevarno igro je treba preprečiti za vsako ceno. Nesportni in neokusni napadi dela publike na sodnika so bili zato docela neutemeljeni in zaslužio ostro obsojbo.

Primorje rez. : Slovan rez. 15 : 0 (6 : 0)

Prvenstvena tekma, pri kateri je izbrano mlado primorjansko moštvo v vseh ozirih obvladalo nasprotnika. Predvsem je ugajal napadalni kvintet s svojo smiselno in koristno igro. — Slovan je postavil fizično zelo razvito moštvo, ki pa je v taktičnem in tehničnem oziru še neizveščano. Sodil je g. Dorčec.

SK Reka : SK Krakovo 6:1 (2:0)

Obe moštvi sta razvili živahno igro v prvem polčasu, v drugem pa je Krakovo omagalno, ker ni vzdržalo tempa. Pozna se, da drugorazrednim klubom manjka trening.

V prvem polčasu je dominirala Reka, pozneje je prevzelo vodstvo Krakovo, ki pa ni znalo izrabiti nekaterih ugodnih situacij. — Pri Reki je ugajal napad in deloma krilci, pri Krakovem pa v prvem polčasu obramba.

Sodil je ležerno g. Pevalc.

Mariborski nogomet

Čakovec : Zeleničarji 4:0 (2:0). Zaslužno, vendar pa po poteku igre v prevelikem razmerju izražena zmaga Čakovčanov. Da se ni posrečilo domačinom zabiti niti častnega gola, je kriv njihov napad, ki ni znal izrabiti niti najugodnejših šans. Gostje so predvedli hitro igro, forsiračoz z dolgimi pasi krila. Najboljši med njimi je bil vratar, branilec, krilec in srednji napadalec. Tudi srednji krilec, ki je prvič igral v prvem moštvo, je bil zelo dober. Od Zeleničarjev je bila ožja obramba in krilska vrsta precej dobra, dočim se to o napadu ne more trditi. Tudi Paulin od Rapida kot gost se ni obnesel, ker se pač ni znal med Zeleničarji. Skrajni čas je, da Zeleničarji uvidijo, da z neprestanim menjavanjem ne bodo dosegli uspehov. Sodil je g. Mohorko objektivno.

Zeleničarji rez. : Svoboda komb. 2:0 (1:0). Zeleničarji so postavili boljše moštvo in le zmaga po poteku igre docela zaslužena.

Narajač Maribora : Diljak zagrebškega nadbiskupskega konvikta 1:1 (1:0). Živahna igra, v kateri smo videli jako lepe kombinacijske poteze. Boljše moštvo je zaslužno zmagalo.

Zeleničarji, mladina : Svoboda, mladina 8:0 (5:0).

Ljubljana - Celovec 2 : 1 (1 : 0)

Celovec, 29. aprila. Danes se je vršila tukaj medmestna tekma Ljubljana : Celovec, ki je prinesla docela zaslužno zmago ljubljanski reprezentanci.

Ljubljansko moštvo je bilo sestavljeno po večini iz igračev Ilirije, le notranji trio je bil od Hermesa. Celovec je zastopalo 7 igračev Avstrije, 1 Rapidovec in 3 od KAC. Ljubljanska reprezentanca je absolvirala tekmo v zelo dobri formi in lepem stilu. Zlasti v prvi polovici je bila Ljubljana na vsej črti v premoči. Mnogobrojno občinstvo se je divilo njeni prav eksaktni in lepi igri. Zalobiz je sodnik g. Samonizg iz Celovca dopustil domačinom dokaj ostro igro. Deloma zaradi tega, deloma pa tudi zaradi poživljenosti Celovčanov velika premoč Ljubljancem v polju ni prišla v rezultatu do pravega izraza.

Prvi gol za Ljubljano je v 23. min. zabil Zakopec. Šest minut kasneje je postavil Šiška po lepem pasu Dekieve rezultat na 2:0. — V drugi polovici je bila igra bolj odprta. Notranji trio Ljubljane se ni več tako dobro držal kot v prvem polčasu, taktično in tehnično pa je bila premoč Ljubljane še vedno vidna. Sodnik je nepričakovano dikiral proti Ljubljani enajstmetrovko, ki so jo pretvorili Celovčani v svoji častni gol.

V torek, ko je v Avstriji državni praznik, igra Ilirija v Beljaku proti Villacher Sportvereinu.

BSK - Hajduk 3 : 1 (1 : 1)

Zagreb, 29. aprila. Danes se je vršila tukaj na nevtralnem terenu kvalifikacijska tekma za tekovanje za srednjeevropski pokal. Zaslužno je BSK premagal državnega prvaka Hajduka s 3 : 1 (1 : 1). BSK je moral topot igrati brez svojih »navijačev« ter le do drugega polčasa imel proti sebi tudi zagrebško občinstvo, ki je simpatiziralo s Hajdukom. Toda v drugem polčasu so bile simpatije radi odlične igre BSK že deljene in je prešla skoraj večina publike na stran BSK.

BSK je igral res odlično ter je naravnost prezagzil Hajduka, ki se mora zahvaliti le svoji ožji obrambi, zlasti vratarju Gazariju, da njegov poraz ni bil še večji. Napad BSK je mirno in precizno vodil mladi in fizično slabi Sotirovič. V drugem polčasu je bil napad oslabljen, ker je bil Popović izključen. Njegovo mesto je zavzel Dragičević. Tudi Hajdukovec Bončić je bil ob istem času izključen. Krilska vrsta BSK je opravila ogromen posel ter je velika premoč Beogradčanov v glavnem njena zaslug. Branilca sta bila dobra, zlasti Mitrovič, vratar Glizorijević pa je imel le malo posla.

Hajduk ni več izborno lansko moštvo, temveč mnogo slabše. Njegova igra je bila slaba, večkrat naravnost indolentna. Najboljši njegovi igrači so bili brata Gazari in Montana.

Sodil je dobro g. Fabris. Publike okoli 800.

Gradec : Zagreb 2 : 0

Gradec, 29. aprila. Zagrebška reprezentanca je bila v Gradcu manj srečna kot ljubljanska v Celovcu. Morala je s porazom 0 : 2 (0 : 2) zapustiti igrišče.

Wacker : Jugoslavija 2 : 1

Beograd, 29. aprila. Tudi svojo drugo tekmo v Beogradu je dunajski Wacker odločil v svojo korist. Zmagal je nad Jugoslavijo z 2 : 1 (1 : 1).

Ostale nogometne tekme

Dunaj: Pokalne: WAC : Hertha 2 : 0 (1 : 0), Admira : FAC 2 : 0 (2 : 0), Rapid — Slovan 3 : 1 (0 : 0).

Praga: DFC : Nuselsky 2 : 1. Le Havre: Uruguay : SK Havre 6 : 0. Pariz: Francija : Portugalska 1 : 1. Toplice: Vienna : Teplitzer FC 4 : 1.

Hazena

ASK : Ilirija 8 : 4

Zagreb, 29. aprila. Hazena družina ljubljanske Ilirije je bila od ASKa poražena s 4 : 8.

★

Kolesarska dirka v Mariboru

Maribor, 29. aprila. Danes so se vršile v Mariboru kolesarske dirke. Na 30 km je zmagal J. Lipavec v času 56 minut 35 sekund.

Avtomobilski novinec

«Tako, Vera, sedaj ti hočem pokazati, kako je treba peljati nazaj!»

Solčni mrki in potresi

Ljudska vera polaga veliko važnost na nebesne pojave ter spravlja z njimi v zvezo celo vojne. Kadar se pojavi na nebu komet ali kadar nastane solčni mrk — vselej gre od ust do ust vprašanje, kakšna šiba se pripravila človeškemu rodu. Vse to ne sloni na »šabievornosti« in na predsojdi, ampak je, kakor bomo videli, do neke mere v zvezi z resničnimi dogodki v vsevirju in na našem planetu.

Ko je umiral Kristus na križu

Kdo ne pomni evangelija, ki popisuje grozne pojave v naravi ob smrti Jezusa Kristusa? Nebo se je potemnilo, zemlja se je tresla, svete pokale: celo mlriči. pripoveduje sveta knjiga so vstajali iz grobov. Gotovo je torej, da je bila Kristova smrt v zvezi s solničnim mrkom, kajti nebo je potemnelo sredi dneva in ljudje so se z grozo spravevali, kaj prihaja.

Tiste, ki so neverni Tomaži in ne verujejo na sveto pismo, opozarjamo na Alfredo J. Pearcea, ki je v svojem almanahu za l. 1908, napovedal strahovit potres v deseti stopnji vzhodne dolžine. Označil je natančno celo dneve potresne katastrofe — od 25. do 28. decembra.

Na podlagi Pearceove napovedi je več angleških rodbin vprašalo astrologa. Če jim svetuje omenjeni čas preživeti v Italiji: odgovor je bil negativen. Astrolog je naznačil, da bo naš Italija v južnem delu žrtev potresa.

Razdejanje Messine

Pearceova napoved se je obistnila. Prišel je potres, ki je razdejal Reggio v Kalabriji in Messina: potres, ki je uničil na tisoče življenj in razdejal dva kraja, kakor bi ju utegnila zbrisati s površja je strašna vojna.

Astrolog Zadkiel je v svojem almanahu napovedal potres v Laboreu (Indija) ne-navadno dolžino in natančno. Neki monakovski list, ki se je rogala astrološkim preokbam, je Zadkielovo besedilo ponatisnil, češ, vse ima za norca! A prišlo je drugače: Zadkiel je imel prav in je do pike napovedal katastrofo, ki je prišla.

Koimidence

Dne 6. junija 1853. so opazovali v Južni Ameriki solčni mrk. Stiri deset dni po tem dogodku so imeli potres: Venezuela je ležala v razvalinah.

Dne 1. junija 1863. pa je podoben solčni mrk povzročil potres v Manili.

Par let pozneje, 23. februarja 1868. je bil solčni mrk v Južni Ameriki. Temu pojavu je sledila doba potresnih sunkov od 13. do 16. avgusta istega leta. V deželah Peru in Evazdor so bile porušene številne naselbine.

Jesen l. 1867. je izdal Zadkiel svoj astrološki almanah. Na nekem mestu je zabeležil: Solčni mrk bo viden v Pernambucu in Peruru. Tudi ta katastrofa je torej bila napovedana.

Vulkanični izbruhi

Že 13. novembra 1882. se je začela doba potresov in vulkaničnih erupcij. Največjo škodo sta utrpela Panama in Colon. Potem je začel bruhati Vezuv v Italiji: sledila je potresna katastrofa v Južni Avstraliji.

V marcu istega leta so imeli potres na Cipru. Potem se je začel oplašati ognjenik Krakatau: njegovo razdejanje je bilo strašno. Cvetočja mesta, pokrajine, ljudje — vse je bilo uničeno: in groze ni bilo kmalu konec.

L. 1886. so imeli popolen solčni mrk dne 29. junija: dne 31. avgusta se je začela tresti zemlja pri Charlestonu. St. Pierre na Martiniqueu je bil zravan z zemljo. Tragedija se je pripetila v novembru 1901.

So pa tudi solčni mrki brez tako usodnih posledic, kakor smo jih opisali v članku. Cestokrat pa se zgodi še drugače: potresi so, toda njih ognjišča so tako oddaljena. da se ljudje ne zmenijo zanje. Verjetno je, da se tokrat zemlja trese v puščavah ali v velikih morskih globlinah. Da bi pa taki pojavi ostali brez posledic, je skoraj izključeno.

Marija Chvatálova †

Vsemu članstvu Sokola II. javljamo žalostno vest, da je nenadoma umrla naša nad vse pridna in poštvalna članica in odbornica sestra Marija Chvatálova. Sprejmemo svojo zvesto sestro na njeni zadnji poti danes popoldne in ji izkajimo s tem zadnjo čast. Zbiramo se pol ure pred pogrebom pri mrtvašnici deželne bolnice. — Kroj civilni z znakom. — Odbor Sokola II.

Sentjakobska organizacija SDS poziva svoje člane, da se korporativno udeležijo pogreba gđe. Marije Chvatálove, tajnice žeskega odseka, ki je bila navdušena prednjakinja in poštvalna odbornica in delavka našega in drugih naprednih kulturnih društev. Pogreb se bo vršil danes ob pol 6. popoldne iz mrtvaške veže drž. bolnice. — Istotako sentjakobski ženski odsek poziva svoje članice, da se korporativno udeležijo pogreba gđe. Marije Chvatálove, odsekov tajnice. — Člani Sentjakobskega pevskega zbora naj se korporativno udeležijo pogreba Mice Chvatálove.

Obupanci

Iz raznih vzrokov se vsako leto ubije okoli 50.000 Evropevc. V tem pogledu se posebno odkljuje Madžarska in Češkoslovaška s 26 samomorilci na 100.000 prebivalcev. Nato pride Nemčija s 23, Avstrija z 22, Francija s 17, Estonija s 15, Švedska in Danska s 14, Finska z 11, Velika Britanija z 10, Italija z 8, Nizozemska s 6, Norveška s 5 in Španja z 2. Jugoslavije se statistik ni spomnil, kakor nas tolikokrat zanemarjajo. Marsikdaj smo paš sami kriv!

Pomagajte Bolgarom!

Prva lepa pomladna nedelja v Ljubljani

Izleti. — Tombola na Kongresnem trgu.

Ljubljana, 29. aprila.

Danes je bila prva lepa pomladna nedelja. Že zgodaj zjutraj so hiteli ljubitelji narave na razne strani, zlasti na Gorenjsko, na Vrhniko in v Borovnico Opoldne je bila v Ljubljani zelo pestra promenada. Prava revija pomladnih toalet. Godba dravske divizije je opoldne priredila koncert, kateremu je prisostvovala ogromna množica pisanege sveta. Popoldne je Ljubljana skoro izumrla. Samo na Kongresnem trgu je nastalo okoli 15. ure živahno vrvenje, kajti društvo »Skrb za mladino« je priredilo veliko tombolo. Zlasti mnogo se je zbralo šolske mladine. Nekateri so že mnogo časa pred otvoritvijo zasedli klopi okoli vremenske hišice, drugi pa so celo prinesli s seboj stole, da udobno beležijo in črtajo izžrebane številke. Vse je napeto pričakovalo trenutka, ko se bo izžrebala prva številka. Deklica Nadica, stara 6 let, obiskovalka otroškega vrta, je stopila na oder ter pričela vleči številke. Bilo je 8 tombol, 70 dobitkov za četvorice in 40 dobitkov za petorice. Prva številka je bila izžrebana ob 15.30, in sicer 30. Sledile so druge številke, nakar se je čez četrte ure pojavila prva — Olga Presnova, ki je dobila prvo četvorico.

Izšli so dalje in naenkrat se je pojavil na odru krepak mladenič, ki je zaklical zbrani množici: »Fanteke se je izgubil. Čigav je?«. No, pa so kmalu našli njegovo mater. Ko so bile izžrebane četvorice in petorice, je začela narasčati napetost za tombolo. Nekateri slabi vremenski preokoli so napovedovali, da bo tombolo preprečilo

slabo vreme, ker so se zbirali od Krima sem črni oblaki. Pa so se varali. Vse se je lepo posrečilo in Društvo »Skrb za mladino« je imelo največji uspeh.

Ko je bila izžrebana številka 55, so se začeli glasovati, da je prvo tombolo dobil neki delavec, ki je res šel na oder ter pokazal tam svol listek, toda ugotovili so, da mu manjka še ena številka. Mož se je moral vrniti, nekoliko žalosten sicer, toda kmalu je bil zopet na odru kajti številka 56 je prinesla prvi dobitek njegovi ženi, Mariji Nartnjakovi, sivihi, stanujoči v Rožni dolini. Narmikova je dobila krasno pohištvo, ki ga je pozneje trdka gosp. Turka odpeljala v Rožno dolino.

Velika borba je nastala nato za druge dobitke. Morali so žrebati. Šivalni stroj je dobila učenka IV. razreda v Šiški Anica Leskovčeva, dve kolesi sta si delila trgovska sotrudnica Kristina Andoškova, stanujoča na Ahačevli cesti, in pa g. Joško Rožal, skladiščnik tvrčke »Slozrad«, stanujoč v Gornji Šiški. Za nadaljnje dobitke je zopet nastal boj. Na odru se je prijavilo okoli 6 oseb, ki so imele popolne tombole. Zreballi so in so bili deležni ostalih štirih dobitkov sin krojača in učence meščanske šole Fran Lombar iz Gornje Šiške, dalje Milica Smeršek vpokojeni policijski stražnik Poljanšek Fran in končno Miha Lisac, kovač.

Po zaključku tombole so začeli oni, ki se jim je sreča izognila, bombardirati oder in metati listke naokrog. Končno so se vsi mirno razšli, češ: bo na drugič bolje.

Tajna hiša plačane ljubezni

Ljubljanska policija je aretirala zvodniško vdovo in njena dekleta.

Ljubljana, 29. aprila.

V javnosti so se že pred dnevi razširile vesti o razkritju nočnega brloga, v katerem so se že mesece ali celo leta vršile orgije in bakanalije. Policija je držala vse doslej zavezo v največji tajnosti in šele sedaj, ko je široko zasnovano preiskavo popolnoma zaključila, so se izvedle zanimive podrobnosti. Sedaj je bila aretirana tudi glavna krivka, 50-letna vdova Adela S. Vdova Adela je imela v Kapitljski ulici št. 5 lepo, prostorno stanovanje. Ker ni živela v najboljših gmotnih razmerah, se je prižela baviti sprva samo od prilike do prilike z zvodništvom. V tem ogabnem poslu se je polagoma izpopolnjevala, saj je imela od takih poskusov vedno večje koristi. Dočim je prej posežala le predmestne gostilnice, išoč tamkaj še napol izgubljena dekleta kakor petične moške, je jela pozneje obiskovati elegantnejše lokale, restavracije in kavarne, kjer je tipala za svojimi žrtvami. Nato je kmalu odslavila iz svojega stanovanja vse »neobrazene« ženske in si poiskala »inteligentnejšo« zročob, med posejalkami kavarn in restavracij. V njene mreže so padle poslednji čas tudi 20-letna Zvonka G. bivša uradnica, 21-letna Olga P. bivša natakarka, dalje neka Franja Š. posestnikova hči, pa tudi mnogo deklet z dežele, ki jih je vdova privabljala za spremembo od časa do časa. Vsa dekleta so se nastanila pri njej ter so imela pri njej tudi hrano. Ženska je dekleta pošiljala podnevi v kavarne, kjer so same poiskale stike z moškimi, najraje tujci, ali pa je šla z njimi gospodinja sama ter jih seznanjala z odjemalci plačane ljubezni.

Ponoči so se v stanovanju v Kapitljski ulici zbirale cele družbe. Tam so pokali zamaški iz šampanjskih steklenic, pila so se draga vina in likerji in orgije so se skoro sleherni noč zavleklo do jutra. Tako stvari so se godile v stanovanju, nad leto dni.

Vdova Adela je hotela pri svojem žalostnem poslu na vsak način obogatiti. Lovila in zapeljevala je čedalje več moških. Iskala jih je celo na ulici, zlasti okrog kolodvora. Bila je z raznimi moškimi tudi v pisemski zvezi in so romala njena pisma celo na Dunaj, vabeč razne trgovce, naj ljubovoljijo posetiti ob priliki obiska v Ljubljani njeno hišo...

Njena dekleta so bila zelo rafinirana in je marsikaj »gost« drago plačal svoj obisk. Nekega trgovca iz Dalmacije je Zvonka pod pretvezo, da je z njim v blagoslovljenem stanju, pripravila ob 35.000 Din. Ob par tisočakov pa so spravile svedčenje Venero pravo lepo število moških. — Toda kljub temu dekleta niso imela denarja. Zvodnica je bila namreč še bolj prekanjena ter je dekleta neumiljeno izkoristila, kakor je pač že navada sličnih »madam«.

To je sedaj postalo zanjto tudi usodno. Ker so se čutila dekleta naposled vendarle preveč izkoristkana in ker so opazile okrog hiše detektive, so se pred dnevi odločile, odšle korporativno na policijo in izpovedale vse. Policija je zaprla najprvo nje, sedaj pa je po končani preiskavi in zaslišanju številnih prič, aretirala tudi zvodnico ter jo izročila sodišču z vsem obširnimi materijalom.

Poskus samomora v Vodmatu

Ljubljana, 29. aprila.

V Vodmatu je nastalo danes okrog 14. strahovito razburjenje. Ko je stopila ob omenjenem času sestra trgovske nastavljenke N. N. v sobo, je našla sestro ležati preko postelje. Poleg na mizi je stala steklenica z raztopljenim hipermanganom. Sestra je takoj uvidela položaj ter spoznala, da se je dekle zastrupilo.

Telefonirali so iz bližnje stražnice takoj po rešilni avto, ki je obupanko prepeljal v bolnico, kjer ji je zdravnik v naglici izpral želodec ter jo tako rešil sigurne smrti, ker je nesrečnica zavzela veliko količino strupa. Njeno stanje se je na večer izboljšalo in bo deklet okrevalo. Za vzrok se navaja nesrečna ljubezen — kakor običajno.

Lov na medveda pri Medvodah

Medvode, 29. aprila.

V okoliščini se je pred kratkim pojavil velik medved, o čemer je že obširno poročalo »Jutro«. Danes popoldne so se odpravili lovci iz Medvod, 10 po številu, na prežo, da bi se ga polastili. Ustavili so se v gozdu nad Rabornikom in se razvrstili. Zdelo se je, da bodo imeli srečo. Medved se je namreč približal nekemu lovcu na 25 korakov. Toda kakor našel je bil ta lovec oborožen le z revolverjem, radi česar ni imelo smisla da bi streljal. Dva druga lovca sta medveda tudi opazila, bila pa sta od njega, kakor sama pripovedujeta, preveč oddaljena, da bi ga zadelo.

Medved je lovcu, ki je bil 25 korakov oddaljen od njega, pogledal, kakor da se že dolgo poznata, in nato počasi odšel naprej. Ko se je presenečenje med lovci poleglo, so odhiteli za medvedom, vendar ga niso več dohiteli. Začetkom tega tedna bodo lovci iz Medvod zopet odšli na medveda. Upati je, da bodo imeli več sreče ko prvikat. Zanimivo je, da krožijo o medvedu po vsej Gorenjski že teden dni najbolj fantastične govorice.

Paul Wegener
V LJUBLJANI!
Kdor ni več dobi vstopnic za gledališče, naj si ga gotovo ogleda danes v ELITNEM KINU MATICA.

Prva žena ustreljena v Srbiji

V soboto sta bila v Negotinu justificirana Marija Laudanovičeva in njen svak Jovan Stajković iz Radujevcev. Zagrešila sta naslednji zločin:

Mlada vdova Laudanovičeva ni mogla trpeti, da je njen oče vzdrževal zveze s ciganko Janiko, kateri je obetal dedščino vsega posestva. Nekeo št se Marija in ciganka hudo sporekli, nakar je Marija nagovorila svojega svaka, da skupno ubijeta očeta in vsilivijo ciganko.

Jovan Stajković in Marija Laudanovičeva sta se lani v noči od 28. na 29. marca prikradla k senenemu vozu na poljani, kjer je prenočeval Marijin oče s ciganko Janiko. Marija, preoblečena v moškega, je z grozovitim udarcem s sekuro na vozu razkrala glavo svojemu očetu — ciganka Janika pa je medtem izginila v temno noč.

Navzlic temu, da sta Marija in Jovan ukrenila vse tako, da bi bilo soditi, kakor da so starca in ciganko umorili počestni razbojnik, so orožniki kmalu dognali zločin. Pri veliki sodni obravnavi so sodnik obsojil Marijo Laudanovičevno in Jovana Stajkoviča na smrt in sodbo je

Moč ljubezni in sovraštva

Pesnikova ljubezen

Lenau in operna pevka Karolina Ungher

Bilo je v juniju 1839., ko je spoznal pesnik slavno pevko. Do tedaj je doživel in preživel že mnogo srčnih viharjev: strastno prvo ljubezen, izdaistvo, razočaranja vsake vrste, brodomno svoje ameriške eksistence, nesrečno ljubezen do žene svojega prijatelja.

Ko pa se je zagledal v lepo umetnico, se je pričelo v njegovi duši zopet novo življenje. Prve vtise, ki jih je napravila nani, je opisal pesnik sam v pismu Sofiji Löwenthal kjer pravi med drugim: Včeraj me je obiskal grof H. in me povabil na obed v Penzing. Na obedu je bila tudi gospodična Karolina, ki je pela znane Schubertove skladbe. V žilah te ženske teče resnično tragična kri. S svojim pejem je vzbudila v mojem srcu vihar strasti. Boril sem se, toda zaman. Ko je prenehala peti, se me je polastila jeza ter sem stopil za okno. Prišla je k meni in pokazala svojo tresočo se roko. To me je pomirilo...

Kmalu je sledilo drugo dejanje drame, ko je »pojoči vihar« povzročil v pesnikovem srcu velika razdelanja. Ze 5. julija je pisal Lenau Sofiji: Minuli teden je bil zame zelo viharen. Karolina je čudovita ženska. Samo ob krsti svoje matere sem tako ječal kakor onega večera, ko sem poslušal lepo umetnico v operi »Belisario«. Po predstavi sem jo obiskal in ji rekel, da je delovala name zelo trazično. Bila je zelo vesela ter mi je čez par dni izjavila, da je činek njezina petja name nien največji triumf na Dunaju. Včeraj je odpotovala v Draždane. Veselim se njeneza prijateljstva, kajti ona je ena največjih natur, ki jih moramo spoštovati. Ana pozna bol v vseh otenkih.

Kaj je sledilo, ni težko uganiti. Sofija je bila vznemljena ker ji je zaupal baš to. Karolina na je vživala v pesnikovi ljubezni. Iz pisma ki ga je poslal Lenau Sofiji 11. julija, je razvidno vse: Z Vašimi par besedami ste mi razdrili srce. Nemogoče mi je sedaj pisati obsirno. Karolina me ljubi in hoče biti moja. Kar čutim zanjo, ostane večno. Ravnaite človeško z mojim razdrtim srcem. Karolina me ljubi brezmejno. Pisala mi je to: Ako lo odklonim, napravim nesrečno njo in samega sebe, kajti ona je vredna moje ljubezni. Ako pa me zapustite Vi, pomeni to mojo smrt. Najrajši bi bil že mrtev. Zdi se, da je Sofijin odgovor vendarle opozumil nesrečnega pesnika, v čigar življenju je nastal sedaj čuden miren odmor. Šel je v Ljubljano, kjer je ostal mesec dni v Sofijini družbi...

Lepe Karoline kljub temu ni mogel pozabiti. Sestal se je z njo 20. avgusta v

Linzu, odkoder je pisal naslednji dan Sofiji, da so obedovali skupno, t. j. Karolina, njena sestra, mačka in on! »Naravno, da ni moglo priti do nikakih odločilnih besed. Šele proti večeru se je to zgodilo. Karolina je prepusila vse moji odločitvi. Izjavil sem ji, da moram smatrati zvezo ž njo kot nemogočo, dokler pripada ona javnosti in dokler ne uredim svojih premoženjskih razmer tako, da bi mogel skromno prispevati za skupno življenje. Eden najlepših trenutkov je bil, ko je stopila Karolina v sobo in kleče položila predme oba venca, ki ju je dobila zadnji večer v Draždanih.«

Lenau je ostal delj časa pri svoji ljubljeni pevki. Delala sta lepe izlete, na katerih sta se medsebojno spoznavala. Nekeč sta hodila po slabi kameniti poti ter se razgovarjala o zaprekah njune zakonske združitve. Karolina je preskočila kup kamenja z besedami: »Glej, prijatelj, tako je treba preskočiti vse ovire!«

Kmalu pa so se pojavile popolnoma druge ovire, ki so prebudile romantičnega pesnika v grobo sedanjost. Lenau je pričel celo dvomiti v moč svoje ljubezni in ko je potoval v Linz, je dobro čutil, da s Karolino ne bo nič.

Zimo je prebil Lenau v Stuttgartu, kjer je silno trpel na hipohondriji. Dopisovala sta si še vedno, toda na zakon nista mislila več. Končno je prenehala Karolina z dopisovanjem. In ko je nesrečni pesnik slučajno zvedel, da je Karolina prebrala neko njegovo pismo Tiecku, je še istega dne odpotoval s posebno pošto v Ischl kjer je bivala Karolina na odmoru. To se je zgodilo 10. julija. »13. zvečer« je pisal Lenau svojemu prijatelju »sem dospel v Ischl 14. zjutraj pa sem imel že vsa svoja pisma v žepu! Težko se je odločila za povratek tako važnih trofej, toda sklenil sem da ne zapustim njene sobe brez mojih pisem. Seveda sem ji vrnil tudi jaz niena, ki jih hoče sežgati. Karolina me je prosila za nadaljno prijateljstvo, kar sem ji iskreno zagotovil.«

Ko je prišel Lenau v svoje stanovanje, je sedel v naslonjač ter je prišel svoje »dokumentirane norosti« čitati od začetka do kraja. Čital je pozno v noč. Ko je prečital zadnje pismo, se je udaril ob čelu in glasno zaklical: »O ti osel, ti!«

Kljub temu pa je šel takoj drugo jutro s Karolino na sprehod. Karolina je vrezala v drevo svoje ime, od katerega je prstavila: Rojena 24. junija 1839 umrla 14. julija 1840. Prvi in zadnji dan njene ljubezni!

Karolina se je naslednje leto poročila z bogatim in učenim francoskim pisateljem Fr. Sabatierom ki je bil deset let mlajši od nje. V Draždanih se je poslovlila tudi od gledališča v operi »Belisario«, v kateri jo je Lenau prvič slišal. Vse mesto je sko-

raj prisostvovalo njenemu slovesu. Karolina Ungher je umrla l. 1877. v Firenzi, kjer je pokopana na lepem pokopališču San Miniato.

Nadaljna usoda nesrečnega pesnika je znana. Ponovno je še iskal ljubezni in ponovno mislil, da jo je našel, dokler ga ni zasenčila temna duševna noč, iz katere ga je po dolgih težkih letih rešila prijazna smrt. Ko je Karolina Ungher l. 1851. prišla na Dunaj, je bila njena prva pot na grob nesrečnega pesnika.

(Nadaljevanje v prihodnjem »Ponedeljku«.)

Ekspresijonistična razstava

Vodja: Želite, da vam pokažem še kaj? Obiskovalec: Prosim — za božjo voljo — izhod!

Šaljivo štivo

Osveta

Ameriški glasnik za brezlični brzozaj prinaša tole zgodbo:

Sodnik (obtožencu): »Zdi se mi, da sem vas že nekje videl.«

Obtoženc: »Da, prečastni! Doletelo me je veselje, da sem učil vašega sina, kako se stromijo aparati za brezlično telefonijo.«

Sodnik: »Deset let ječel!...«

Blažena preprostost

Petček vidi prvič v svojem življenju vojaški polk z godbo na čelu. Navdušen vpraša svojo mater: »Slišiš, mamica, čemu so pa tisti vojaki, ki nič ne godejo?«

Drugi časi

Gospa: »Kje so tisti časi, ko je v ljudni dvorjan pogrnil svoj plašč liki preprogo po luži, da ne bi kraljica stopila v blato?«

Mož: »I, saj vendar nismo dandanes sami zarobljenici!«

Gospa: »Ah, nikar mi ne govori! Mar nisi snoči neznanco robantil, kakor sam nebodigatreba, ker-ti je mama sedla na klobuk!«

Kritika sodobne mladine

Nastopni razgovor s francoskim pesnikom G. Bouhelierom pričujemo kot odgovor na neprestane klerikalne napade na podjetno napredno mladino.

Georges de Bouhelier je sijajen govornik. Toda še nikoli ga nisem čul govoriti s toliko vehemenco kakor takrat, ko sem mu staval vprašanje, kako sodi o naši mladini, ki ji tako radi očitajo treznost in mrzlost.

»Vem,« je razburjeno odgovoril pesnik, »vem, da tako nekako govore o današnji mladini. Jaz pa vsega tega ne verjamem niti trohice! Takozvana mrzlost in neobčutljivost mladih ljudi ni nič drugega kakor zgolj krinka. Oni menijo, da utirajo nova pota, če se postavljajo v tako pozno, pri tem pa je v njih nemara več čustva kakor v naši generaciji. Le sramujejo se ga. To je v zvezi z velikanskim skepticizmom, ki smo ga podedovali po svetovni vojni. Ljudje nočejo več v past svojih čustev. Ali ti mladinci so žrtev druge netočne resnice: samo dejstvo, da se mlad človek posveti književnosti, dokazuje vero in ideale, zakaj nič ni nepraktičnejšega od tega posla! Pisanje verzov meji malone že na blaznost in človek, ki počenja kaj takega, živi na luni!«

Bojazen mladih, ki zatajujejo svoja čustva, je zgolj moda je poza. Hoteli bi biti »chic« Ali oni imajo srce. Le poglejte Jeana Viktorja Pellerina: njegov dialog je suh, kratek, jaseen, njegova dela se zde sarkastična, porogljiva, malone satanična. Ko so izšle njegove »Tetes de rechances«, me je posetil in dejal sem mu: Prijatelj, vi ste idealist, zelo čustven idealist, če se še tako upirate! Umikate se zato, ker se bojite samega sebe... In Pellerin mi je moral pritriliti. Tudi drugi mladi pisatelji, avtor nekega dinamičnega dela — opisuje gorečega apostola, ki hodi v predmestja in govori ljudstvu idealistične govore — spada k onim, ki se sramujejo svojih čustev. Ti mladi ljudje se boje, da ne bi padli v fraze, in utegnejo imeti prav: zakaj pod plaščem idej o mednarodnem bratstvu in vseobčitni skupnosti se je prečesto skrivajo prav majhne želje in interesi. Tudi Stendhal se je delal hladnega in brezčustnega: toda bila je to zanj obrambna pozicija, ščitil je samega sebe.

Kadarkoli se pojavi nova generacija, se krčevito trudijo, da ji najdejo primeren pridevek. Eno so krstili »bolnike na pljučih« — in Viktor Hugo, njen najodličnejši predstavnik, je učakal tri in osemdeset let! Potem so prišli »dekadenti in mistiki« in Verhaeren se je penil od življenjske sile. Generacija Mauricea Magra, Charlesa Lousa Philippa so imenovali rod »arivistov« in Philippe je bil tako malo »arivist«, da je umrl v bedi. Magre, ki je s svojo starostjo in s svojim delom že davno zaslužil, da pride v Akademijo, pa niti ne misli na to, da bi potrkal na njena vrata. Nikdar ni dobro, metati cele skupine ljudi v isto skledo.

Čudim se le temu, da se mladi ne upajo vedno tega povedati, kar bi radi. Često strimim nad njihovo razboritostjo in diplomacijo, skratka, nad njihovo — neiskrenostjo! Tako je, kakor bi se ti ljudje bali, da se ne zdajo, če bi jasno povedali, kaj ljubijo in kaj sovražijo. To lahko opažate vsakič, ka-

dar govorite o kakim teh mladih. Pravijo, da mladini nedostaja srca in brez njega ni nič velikega. Srce je pa važno za vse, celo za delo, in s samim intelektualizmom ne dosežeš ničesar. Paul Souday, eden izmed propovednikov intelektualizma, zagotavlja pri vsaki priliki, da je Flaubert eden največjih pisateljev, ker je brezsrčen. Tudi jaz občudujem Flauberta, toda bližje so mi pesniki ki se ne sraše pokazati čustvo. Musset je peldeset let veljal za pesnika midinetk in razglednic in je vendar brez dvoma eden naših največjih. Srce se ne sme izločiti, zakaj bistvo našega življenja in naše bodočnosti visi na njem. Skrajni čas je, da nastopimo proti tej modi, proti tej »skriniki brezsrčnosti«, ki utegne sicer vse ugonobiti; vsa nacionalna bodočnost je pri tem problemu prizadeta. Najlejša tradicija v zgodovini, v literaturi in v vsakdanjem življenju, najbistvenejša, ona, ki največ pripelje geniju plamena, je tradicija srca. Toda treba jo je držati zelo visoko, če hočemo živeti. Paula Soudaya z vsem njegovim intelektualizmom bo svet že davno pozabil, ko bodo kritice Mme de Noailles še vedno izpričevale francoski genij in večno vlado čustva. Saj razumem, zakaj se mnogo naših mladih nagiblje k tej modi, k tej pozni in ni mi na kraju pameti, da bi se jim rogal. Porog je neplodovit. Povedati je pa vendarle treba, da potrebuje naša doba ne kritikov, temveč stvariteljev. Toda na dnu vsega stvariteljskega, na dnu vseh velikih stvari je srce, zaupanje v življenje iz čustva in iz vere v velike ideje.

Jean Bouvier.

Brinetke in plavolaske

Profesor psihologije na kolumbijski univerzi, dr. Marston, je hotel dognati, katere ženske so dovtetnejše za zunanje vplive, brinetke ali plavolaske. Povabil je po tri od obojne sorte v kinematograf, kjer so predvajali strasten ljubavni film, plačal jim je vstopnico, a pod pogojem, da bo smel preizkusiti njih občutljivost s svojimi aparati. Dame so na to pristale in radovedni profesor je mogel sporočiti ob koncu predstave na temelju krivulj in zapiskov na registrirnih pripravah še bolj radovednemu občinstvu, da so si brinetke tragične dogodke filma in pa ljubezenske bolj na srce in na živce vzele nego plavolaske.

Uspel prenos krvi z neprijetno posledico

Mlad človek v Bruslju je dovolil, da so mu v mestni bolnišnici odvzeli nekaj krvi in jo vbrizgnili v njegovo zaročenko, ki je bila na smrt bolna. Operacija je uspela sijajno, dekle je ozdravelo. Le da je zdravnik presenečenemu mladeniču po tej operaciji izjavil, da o kakšni poroki sedaj ne more biti več govora, ker bi to pomenilo krvoskrustavo. Belgijski zdravniki se sedaj pripravajo o tem nepričakovnem naziraju svojega tovariša, zaročenca pa čakata kakor na trnjih, kako bodo strokovnjaki to zadevo rešili.

Ali ste se že naročili na „PONEDELJEK“?

Nezaposlen kovač kot prodajalec čevljev

Anton Bajec
Ljubljana
Pod Trančo
vrtnarija, Tržaška cesta 31
Telefon 32—22

Specijalni artistski atelje za črko-slikarstvo
PRISTOU & BRICELJ
LJUBLJANA, Resljeva cesta št. 4 — Sv. Petra cesta št. 39. — Telefon 2908.

Hišni posestniki
če hočete imeti lepe vrtove in dvorišča, posipajte jih z belim dolomitnim peskom, ki vam ga dostavi na dom
K. VODNIK, Podutik, Ljubljana VII. — Naročila sprejema tudi »Jeklo«, Ljubljana, Stari trg

PROTI POTRESU
se ne moremo braniti. Zato se vsak previden gospodar zavaruje pri edini zavarovalnici, ki sprejema ta rizik
ROYAL EXCHANGE ASSURANCE
angleški zavarovalni družbi LJUBLJANA, Dalmatinova ulica 3. — Sprejemno agilne zastopnike za vse kraje Slovenije. — Re-prezentant: Aleksander Knez. 82

+

Naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom tužno vest, da je naša hči, sestra, sva-kinja, gospodična

Marija Chvatàl

uradnica

danes 28. t. m. po kratki, mučni boleznii nena-doma preminula.

K večnemu počitku spremimo blago pokojnico iz mrtvašnice splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 28. aprila 1928.

Žalujoča rodbina Chvatàl-ova.

Prometna banka d. d., v Ljubljani

n a z n a j a

PRESELILA

da se je iz dosedanjih poslovnih prostorov v Prešernovi ulici št. 4

v lastno hišo **Stritarjeva ulica št. 2,** (vogal Pred škofijo 1, nasproti magistrata)

kjer prične dne 30. aprila 1928 s poslovanjem, na kar se cenj. občinstvo opozarja.

Nakup in prodaja valut in deviz — borzna naročila — akreditivi — obrestovanje vlog na tek. računih in hranilnih knjižicah — trgovski krediti itd. **najkulantnejše.**